

Covid-19 Salgını, Rusya Ukrayna Savaşı ve İsrail Filistin Sorununun Sağlık Sektörüne Finansal Etkilerinin Analizi: Bist Şirketleri Örneği

Aydın ŞENOL (ORCID: 0000-0001-5136-9463), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Dr. Öğr. Üyesi, Türkiye, asenol@subu.edu.tr

Gizem KABAN (ORCID:0009-0004-2920-7985), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Türkiye, 23502105015@subu.edu.tr

Analysis of The Financial Effects of The Covid-19 Pandemic, The Russia-Ukraine War and The Israel-Palestine Problem on The Health Sector: The Example of Bist Companies

Abstract

In this study, it is aimed to analyze the financial effects of the Covid-19 epidemic, the Russia-Ukraine War and the Palestine-Israeli conflicts, which affected the whole world and caused disruptions in many areas, on the healthcare sector. BIST companies with income statements between 2020/12 - 2023/12 and whose market value moves from high to low were selected. Our aim is to examine the financial statements of SELEC, ECILC, TRILC, LKMNH, MPARK, DEVA, SEYKM, RTALB companies in BIST (Borsa Istanbul) for the years 2020-2023 and measure their impact on the health sector by using the trend percentage analysis method. As a result of the research, it was seen that the Covid-19 epidemic had a positive impact on the financial statements of companies, but subsequently had a negative impact due to the Russia-Ukraine war causing problems in areas such as logistics, raw materials, precious metals and energy. It has been observed that the Israel-Palestine conflict causes an increase in energy prices, disruption of the supply chain and logistics problems, and has a negative impact on the financial statements of companies in the healthcare sector.

Key Words : Financial Analysis, Israel-Palestine, Health Sector, Trend Percentages

JEL Classification Codes: M40, M41, M49

Özet

Bu çalışmada tüm dünyayı etkileyen ve birçok alanda aksaklıklara yol açan Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna Savaşı ve Filistin-İsrail çatışmalarının sağlık sektörüne finansal etkilerini analiz etmek amaçlanmıştır. 2020/12 - 2023/12 tarihlerinde gelir tablosu bulunan ve piyasa değeri yüksekten alçağa doğru ilerleyen BIST şirketleri seçilmiştir. Amacımız BIST'te (Borsa İstanbul) bulunan SELEC, ECILC, TRILC, LKMNH, MPARK, DEVA, SEYKM, RTALB şirketlerinin 2020-2023 yıllarına ait mali tablolarının incelenip sağlık sektörüne gösterdiği etkinin trend yüzdeleri analizi yöntemi ile ölçülmesidir. Araştırmanın sonucunda Covid-19 salgınının, şirketlerin mali tabloları üzerinde olumlu etki yarattığı fakat sonrasında Rusya-Ukrayna savaşının lojistik, ham madde, değerli madenler, enerji gibi alanlarda sorunlara sebep olmasından dolayı olumsuz etkilediği görülmüştür. İsrail-Filistin sorununun enerji fiyatlarının artmasına, tedarik zincirinin bozulmasına ve lojistik sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olduğu ve sağlık sektöründe yer alan şirketlerin mali tablolarında negatif etkilere yol açtığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Finansal Analiz, İsrail-Filistin, Sağlık Sektörü, Trend Yüzdeleri

Giriş

Salgın hastalıklar, savaşlar, ekonomik krizler, ülkelerde yaşanan iç çatışmalar ve daha pek çok etken ülkelerin ekonomik yapılarının bozulmasına ve finansal istikrarsızlıklara neden olmaktadır. Nüfus sayısında meydana gelen değişimler, salgın hastalıkların kişilerde bıraktığı rahatsızlıklar, savaşlardan ve çatışmalardan dolayı yaşanan krizlerle birlikte ekonomik ve sosyal bozulmalar ülkelerin refah düzeylerinin azalmasına sebep olmaktadır (Tekin, 2021: 330-355). Ortaya çıkan gelişmeler tek bir ülke ile sınırlı kalmayıp küresel boyutlarda sorunlara sebebiyet vermektedir. Yaşanan salgın hastalıklar pandemi sürecinin başlamasına ve ülkelerin çeşitli tedbirler almasına neden olmaktadır. Yaşanan sürecin ve salgın hastalığın çeşidine göre alınan tedbirler doğrultusunda sosyal izolasyon, maske kullanımı, aşı uygulamaları, karantina ve sokağa çıkma yasakları, koruyucu ekipman kullanımı gibi tedbirler uygulanmaktadır. Bu süreçte toplumun kullandığı ürünlere arz talep dengesi değişmekte olup, pandemiye uyulması gereken kurallar göz önünde bulundurulduğunda bazı sağlık malzemelerine ihtiyaç artmaktadır. Karantina, sosyal izolasyon gibi tedbirlerin meydana getirdiği bazı olumsuzluklar olabilmekte ve aksaklıklar yaşanabilmektedir. Restoran, düğün salonları, eğlence merkezleri, kafeler gibi toplumun bir arada bulunduğu kalabalık ortamlarda salgının yayılabileceği göz önünde bulundurularak kısıtlamalara gidildiği görülmekte olup bu durumun da bazı sektörlerin ekonomik anlamda sorunlar yaşamasına sebep olduğu bilinmektedir. Şehirlerarası ve ülkelerarası ulaşımın belirli süreler içerisinde kısıtlanması, turizm işletmelerinin faaliyetlerinin belirli kurallar dahilinde yapılabilmesi ya da bir süreliğine durdurulması, restoran ve kafe gibi yemek yeme alanlarında yemek yenilememesi ve işletmelerin paket servis aracılığıyla hizmet vermesi, pandeminin önüne geçilebilmesi ve olumsuz koşulların azaltılabilmesi amacıyla ilaç ve aşı çalışmalarının hız kazanması gibi durumlar küresel anlamda çoğu sektörü etkileyerek ekonomik anlamda dalgalanmaların olmasına yol açmaktadır.

Salgın hastalıklar ve pandemi süreçleri gibi savaşlar ve çatışmalar da benzer tablolar ortaya çıkarmaktadır. Ülkelerarası gerilimlere, ekonomik belirsizliklere, küresel çapta tedarik zincirinde aksaklıkların yaşanmasına, enerji fiyatlarının değişmesine yola açarken insan hakları ihlallerine, barış ve istikrarın bozulmasına sebep olmaktadır. Yaşanan durumlar pek çok sektörü etkilemekte olup sağlık, lojistik, ticaret gibi faaliyet ve hizmetlerin aksamalarına yol açmaktadır. Barış ortamının zarar görmesi, insan hakları ihlalleri, güvensiz ekonomik faaliyetler, uygulanan ambargolar dolayısıyla ticari faaliyetlerin zarar görmesi, savaş ortamından kaynaklanan bazı ticari anlaşmaların iptali gibi durumlar sektörel bazda çoğu şirketin ekonomik anlamda zarar görmesine sebep olmaktadır (Karpuz, Koç, 2022: 77-89).

1. Covid-19 Pandemisi ve Sağlık Şirketlerine Etkileri

Sağlık, insan hayatında en önemli temel yaşam haklarından biridir. Kişiler temel sağlık hizmetlerine ulaşabilmeli ve etkin bir sağlık hizmeti alabilmelidir. Ülkelerde sağlık sistemi devlet elinden verilebildiği gibi özel sektörlerden de sağlanabilmektedir. Bu kapsamda her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de birçok şirket çalışma sürdürmektedir. Bu şirketlerin ekonomik faaliyetlerini küresel olaylar yakından etkilemektedir. 2019 yılında Çin’de bulunan Wuhan adlı şehirde ilk olarak görülmeye başlanan Covid-19 salgını kısa bir zamanda yayılmaya başlayıp dünyanın her yerinde etkili olduğu bilinmektedir. Hızlı bir şekilde yayılım gösterip 6 milyondan fazla kişinin ölümüne sebep olduğu görülmektedir. Bu salgının önüne geçmek adına başta Dünya Sağlık Örgütü (WHO) olmak üzere tüm ülkeler tedbir almakta ve bu tedbirler genellikle sağlık alanında olup bulaşma riskini önlemek adına daha izole bir toplum oluşturulmaya çalışılmaktadır (Şahin vd., 2021: 42-48).

Bu kapsamda gerekli önlemler alınmasına rağmen günlük hayat etilenmiş olup kişiler ve devletler pek çok düzenleme yapmaya gitmişlerdir. Bu durum ülkeleri ticari yönden etkilemiş olup ülkeler arasındaki ulaşım ve lojistik durma seviyesine gelmiştir. Birçok ülkede eğitime ara verilmiş, çoğu sektör evden çalışma sistemine geçmiştir. İnsanların toplu şekilde yaptıkları etkinlikler kısıtlanmış, sokağa çıkma yasaklarının olduğu dönemler yaşanmıştır. Ekonomik belirsizliklerin artmasıyla birlikte piyasalarda düşüşler meydana gelmiştir (Kılıç, 2020: 66-77). Sağlık sektöründe ise sağlık malzemelerine duyulan ihtiyaç artmış; maske, dezenfektan, ateş ölçer, eldiven gibi tıbbi malzemelere talep artmış olup aşılama çalışmalarına başlanmıştır. Gerekli sağlık malzemelerine ihtiyaç ve talebin artmasıyla birlikte bu malzemelere erişilmesi mevcut salgın durumundan dolayı da zorlaşmıştır (Şenol vd., 2023: 717-734). Sağlık alanında çalışan şirketler bu sebeplerden dolayı ekonomik, lojistik ve tedarik zinciri kapsamlarında etkilenmişlerdir (Yayla, Özer, 2022: 15-29). Covid-19

salgınının 2022 yılında etkilerinin azaldığı görülmüş olup aşuların yapılması, sosyal izolasyonun öneminin kavranması ve ölüm sayılarının azalması ile normalleşme sürecine geçilmeye başlanmıştır.

2. Rusya-Ukrayna Savaşı ve Sağlık Şirketlerine Etkileri

Covid-19 salgınının azalmaya başladığı dönemde Rusya-Ukrayna arasındaki sorunlar ortaya çıkmaya başlamış olup tarih 21 Şubat 2022'yi gösterdiğinde Rusya'nın Ukrayna'ya savaş açtığı görülmektedir. Bu savaşın başlaması ile küresel çapta bir krizin ortaya çıktığı ve diğer ülkeleri de etkilediği bilinmektedir. Rusya ve Ukrayna savaşı dünyanın her yerinde özellikle Avrupa'da tedarik sorunlarına ve lojistikte aksamalara sebep olmakla birlikte Rusya'nın savaşı başlatması ile birçok ülkede Rusya'ya karşı yaptırımlar uygulanmıştır. Avrupa ülkeleri Rusya'ya ambargo uygulamaları sonucunda tedarik zinciri bozulmuş olup enerji bakımından Rusya'ya bağımlı olan Avrupa ülkelerinde sorunlar baş gösterdiği görülmektedir. Bunun yanında Rusya'nın değerli madenleri Avrupa ülkelerine ihraç etmesiyle birlikte buğday ve mısır gibi tahılları da gönderdiği bilinmektedir. Savaş dolayısıyla tüm dünyada tahıl sorunu baş göstermeye başlamış olup tedarik zincirindeki aksamalar, ekonomideki belirsizlikler ve savaş ortamı birçok sektörü etkilemiştir (Doğru, 2023: 63-83). Yaşanan gelişmeler dolayısıyla Ukrayna'da çoğu sektör gibi sağlık sektörü de olumsuz etkilenirken tüm dünyada küresel kriz baş gösterip ilaç ve sağlık malzemesi tedariklerinin daha zor hale geldiği görülmektedir (Sancak, Şenol, 2023: 107-120). Özellikle Ukrayna'da yaşayan insanların savaş ortamından uzaklaşmak amacıyla ülke dışına çıkmaya çalıştıkları görülmekte olup bu sırada hijyen konusundaki yetersizlikler ve yaşanan sağlık sorunları bulaşıcı hastalıkları da beraberinde getirmiştir. Zaman zaman temel ihtiyaçlara erişimde zorluk, kalabalık ortamlarda bulunma mecburiyeti ve gıda sorunları insanların sağlığını etkileyecek durumlar yaratmıştır. Savaş sırasında ilaçlara ve tıbbi malzemelere erişim yeterince zor iken sağlık hizmeti veren kuruluşların da savaş sırasında zarar gördüğü görülmektedir. Ülke çapında sağlık sektörünün olumsuz anlamda etkilendiği görülürken savaşın etkileri uluslararası çapta da hissedilmiştir (Güneysu, 2022: 361-372).

3. Filistin-İsrail Çatışmaları ve Sağlık Şirketlerine Etkileri

Barış ortamının bozulmasına ve beraberinde pek çok sektörün etkilenmesine neden olan bir diğer küresel olay ise İsrail-Filistin arasındaki sorunlardır. İsrail-Filistin arasında meydana gelen çatışmanın uzun yıllardır sürdüğü bilinmekte olup Ekim 2023 tarihinde sorunların büyüdüğü ve yalnızca çatışma yaşanan ülkeleri değil dünyanın her yerindeki ülkeleri ilgilendiren ve ilişkilerin gerilmesine sebep olan olaylar haline geldiği bilinmektedir. Sağlık, sosyal, ekonomik ve ticari faaliyetleri etkileyen, Orta Doğu'da barış ve istikrarın sağlanmasını engelleyen esas unsurlar arasında değerlendirilmektedir (Demirel, 2024: 116-131). Bu sorunun devam etmesi bölgede ve dünya genelinde insan hakları ihlallerine, şiddet olaylarına ve uluslararası ilişkilerde gerilimlere neden olmaktadır. Tüm savaşlarda olduğu gibi sorunun etkileri geniş kapsamlı olup, bölgesel ve küresel düzeyde birçok alanda hissedilmektedir. Küresel çapta yankı uyandıran çatışmalar uluslararası boyutlarda çoğu sektörün ve şirketin bu durumdan negatif yönde etkilenmesine sebep olmuştur. Bu zamanlarda yaşanan olumsuzluklar, temel ihtiyaçlara erişimde zorluk, yetersiz beslenme, sağlık hizmetlerinden faydalanılamama gibi sorunlar dünya çapında yankı uyandırmıştır. Özellikle Filistin'de sağlık hizmeti veren kuruluşların yıkılması ve tıbbi malzeme yardımlarının tedariki açısından yaşanan zorluklar dolayısıyla ülkede salgın ve bulaşıcı hastalıkların görüldüğü bilinmektedir. Bu süreçte hizmet verebilen merkezlerde görev yapan sağlık çalışanlarının zor şartlar altında çalışmakta olduğu görülmektedir. İnsani koridorların abluka altına alınması gibi durumlar mevcut çatışma durumunun olması gerekenden daha kötü bir hal almasına sebep olup aynı zamanda ülkeler arası gerilimin tırmanmasına yol açmıştır.

Tüm bu sorunlar dünya genelinde görüldüğü üzere Türkiye'de de ekonomik açıdan ilerleyişi kötü etkilemiştir. Türkiye'de 2020/12 tarihinde enflasyon %14,03, 2021/12 tarihinde %21,31, 2022/12 tarihinde %84,39, ve 2023/12 tarihinde %61,98 olarak açıklanmıştır. Enflasyonun yaşandığı bu zamanda finansal yönden negatif etkilenen alanlardan biri de sağlık alanı olup enflasyondan ve kurdan etkilenmesinden dolayı pek çok sağlık şirketi zarara uğramıştır. Yaşanan küresel olaylar, uluslararası boyutlara tırmanan gelişmeler şirketlerin ekonomik anlamda etkilenmelerine sebep olmuştur.

4. Literatür Taraması

Antohti ve ark. (2022) gerçekleştirdiği çalışmada Romanya’da, Covid-19 salgınının sağlık sistemine finansal etkilerinin nedenleri üzerine bir araştırma yapılmış olup verilerin salgın hastalıklar, mali krizler veya enflasyon gibi olaylardan etkilenebileceği görülmüştür. Stratejik durumlarda planlamaların daha iyi yapılması, ilaç ve sağlık malzemeleri tedarikinin daha iyi planlanması gibi durumlar kriz yönetimi için yapılması gerekenlerden bazıları olduğu belirtilmiştir (Antohti vd., 2022: 10).

Bostan ve ark. (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Covid-19 salgınından daha fazla zarara uğrayan sektörler olarak karşımıza teknoloji ve ulaşım sektörü çıkmaktadır, daha az zarara uğrayan sektörler olarak ise toptan ve perakende ticaret sektörü karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, Türkiye’deki Covid-19 pandemisinin sektörlerde farklı şekillerde yansıdığını, her sektörün kendine özgü özelliklerine göre etkilendiğini göstermektedir. Salgın döneminde teknoloji sektöründeki yazılım ve donanım şirketlerindeki ürün kısıtlamaları nedeniyle talep azalırken, insanların belirsizlik durumunda bazı ürünleri stoklaması ve firmaların sürekli online sipariş alması sonucu toptan alışveriş ve perakende alım-satım sektöründe talep artmıştır. Ayrıca, şehirler arası ve uluslararası seyahat kısıtlamaları ile sosyal izolasyon tedbirleri ulaşım alanı üzerinde de etkili olduğu belirtilebilir (Bostan, Karadağ, 2023:497-512).

Ersoy ve ark. (2020) yaptığı çalışmada Covid-19 öncesinde oluşturulmuş fakat maliyet, yasal engeller gibi olumsuzluklar dolayısıyla uygulanmasında kısıtlılıklar yaşanan uygulamalar Covid-19 sonrasında gerekli düzenlemelerde kullanılmaya başlanmıştır. ‘Telemedicine’ gibi hastalıkların tanı konulmasını ve uzaktan muayeneyi mümkün kılan uygulamalar örnek gösterilebilir (Ersoy, Ersoy, 2022: 827-837).

Doğru (2023) tarafından yürütülen çalışmada, Rusya-Ukrayna Savaşı’nın gıda fiyatları ile mali piyasalar arasındaki bağlantılar araştırıldığında ve dünyada fosil yakıt üretiminde ilk sırada bulunan ve fosil yakıt ihracatçılarından olan Rusya’nın petrol ve gaz ihracatını azaltması ile Ukrayna limanlarına abluka uygulamasının etkilerine odaklandığı belirtilmiştir. Bu durum, Ukrayna’nın önemli tahıl üreticilerinden biri olmasına rağmen ürettiği tahılın diğer ülkelere gönderilememesine neden olmuştur. Petrol ve doğalgaz kaynaklı üretim maliyetlerindeki artış ve tedarik sıkıntılarının dolaylı gıda fiyatlarının yükselmesine sebep olduğunu göstermektedir. Savaş ortamı ve küresel çaptaki negatif olaylar, gıda tedarikini olumsuz yönde etkilemekte ve bu duruma bağlı olarak gıda üretim ücretlerinde artışa yol açmaktadır. Bu sebeple, gıda fiyatlarındaki artışın ekonomi ve finans sektöründe meydana getirdiği olumsuz etkileri azaltmak amacıyla yerel gıda üretiminin teşvik edilmesi gerekmektedir. Benzer şekilde, bu tür jeopolitik olaylar enerji piyasalarını da etkilemekte olup, üretim ve lojistik maliyetlerinde önemli bir etken olarak ekonomik faaliyetler ve finansal piyasalar üzerinde etkili olmaktadır (Doğru, 2023: 63-83).

Öztürk (2023) tarafından yapılan ve Rusya-Ukrayna Savaşı’nın uluslararası alanlarda ne gibi sonuçlar meydana getirebileceğini inceleyen çalışmada mevcut durumun sadece bu iki ülkeyi ilgilendirmediği, bölgesel ve küresel sorunlara yol açabileceğinin mümkün olduğu ortaya konmuştur (Öztürk, 2023: 449-462).

Solmaz (2022) tarafından yapılan çalışmada Covid-19 salgınının ve Rusya-Ukrayna Savaşı’nın Türkiye ekonomisine etkilerini ele almıştır. Salgın sürecinin etkilerinin azalmaya başladığı dönemlerde Rusya-Ukrayna Savaşı’nın baş göstermesiyle enflasyonun arttığını, ürünlerdeki arz talep dengelerinin değiştiğini ve tedarik zincirinin zarar gördüğünü belirtmiştir (Solmaz, 2022: 385-402).

Demirel (2024) tarafından yapılan çalışmada İsrail-Filistin çatışmasının Orta Doğu borsaları üzerindeki etkisi incelenmiş olup Birleşik Arap Emirlikleri, İsrail, Suudi Arabistan ve Kuveyt borsalarına ait CAR’lerin incelenen kalemlerde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı oldukları görülmüştür. Belirtilen ülkelerin borsa endekslerine bakıldığında yatırımcılar için negatif getiriler sağladığı görülmektedir (Demirel, 2024: 116-131).

Altın (2023) çalışmasında, mevcut çatışmaların Avrupa Birliği’nin Akdeniz Politikaları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Özellikle, "Avrupa-Akdeniz Ortaklığı" veya diğer adıyla Barcelona Süreci, Arap-İsrail çatışması nedeniyle olumsuz etkilenen projelerden biri olarak belirlenmiştir. Avrupa-Akdeniz Konferansları da Orta Doğu barış sürecindeki olumsuz gelişmelerden önemli derecede etkilenmiş ve başarısızlığa uğramıştır. Avrupa Birliği’nin Akdeniz’e yönelik politikalarından başarılı sonuçlar elde edebilmesi için Arap-İsrail sorunlarının çözüme kavuşturulması ve Birliğin bu alandaki etkinliğini arttırması gerektiği ifade edilmiştir. (Altın, 2023: 20-33).

5. Mali Tablolar Analizi

Mali tabloların mali analiz teknikleriyle analiz edilmesi ve analiz sonuçlarının yorumlanarak işletme hakkında bazı değerlendirmeler yapılması faaliyetlerini kapsar. Mali tablolar analizi farklı karar alıcıları tarafından değişik amaçlarla yapılabilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda mali tablolar analizi 4 farklı şekilde yapılmaktadır.

1. Eğilim (Trend) Yüzdeleri
2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay)
3. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey)
4. Oran (Rasyo) Analiz

Trend Analizi

Eğilim yüzdeleri analiz tekniği işletmenin geçmiş dönemlerdeki durumlarını gösteren finansal tablo verilerinden hareketle işletmenin geleceği hakkında öngöründe bulunmak amacıyla uygulanmaktadır. Yapılan analiz ile gidişat ve artış/azalış belirlenmektedir. Bu yöntemin temel özelliklerinden biri bir baz yıl belirlenmekte ve o yıldaki tutar 100 olarak kabul edilmekte. Diğer yıllardaki tutar, baz yıla göre yüzde olarak hesaplanmaktadır. Bu sayede, yıllara göre mali tablolardaki kalemlerin artışı veya azalışı görülebilmektedir. Trend analizinde uzun inceleme dönemi daha başarılı sonuçlar vermektedir. Baz yıl ve karşılaştırılan yılın piyasa koşullarının aynı olması daha doğru sonuçlar vermektedir. Örneğin, ekonomik büyümenin yüksek olduğu bir dönemle durgunluk yaşanan bir dönemin trend analizinde karşılaştırılması doğru ve etkili sonuçlar vermeyebilir. Hesaplama " $\frac{\text{İlgili yıldaki kalem}}{\text{Baz yıl değeri}} * 100$ " formülü ile yapılmaktadır.

6. Gereç ve Yöntem

Bu çalışmada 2020/12 – 2023/12 tarihlerinde gelir tablosu bulunan ve piyasa değeri yüksekte alçağa doğru BİST şirketleri seçilmiştir. Çalışma kapsamında BİST’te yer alan Mlp Sağlık Hizmetleri A.Ş. (MPARK), Eis Eczacıbaşı İlaç Sınai Ve Finansal Yatırımlar Sanayi Ve Ticaret A.Ş. (ECILC), Deva Holding A.Ş. (DEVA), Turk İlaç Ve Serum Sanayi A.Ş.(TRILC), Selçuk Ecza Deposu Ticaret Ve Sanayi A.Ş. (SELEC), Lokman Hekim Engürüsağ Sağlık Turizm Eğitim Hizmetleri Ve İnşaat Taahhüt A.Ş.(LKMNH), Seyitler Kimya Sanayi A.Ş.(SEYKM) ve Rta Laboratuvarları Biyolojik Ürünler İlaç Ve Makine Sanayi Ticaret A.Ş. (RTALB) sağlık sektörü firmaları seçilmiştir (Tablo 1). Diğer firmaların yakın tarihte halka arz olmalarından dolayı önceki dönem finansal raporları mevcut değildir. Bu sebeple çalışmaya dahil edilmemiştir. İlgili firmaların finansal verileri Kamu Aydınlatma Platformundan (KAP) alınmıştır. Elde edilen veriler ile mali tablolar analiz yöntemlerinden trend analizi yöntemi tercih edilip bu yöntem ile analiz yapılmıştır.

MLP SAĞLIK HİZMETLERİ A.Ş.

Tablo 1. Borsa İstanbul'da İşlem Gören Seçili Sağlık Firmaları

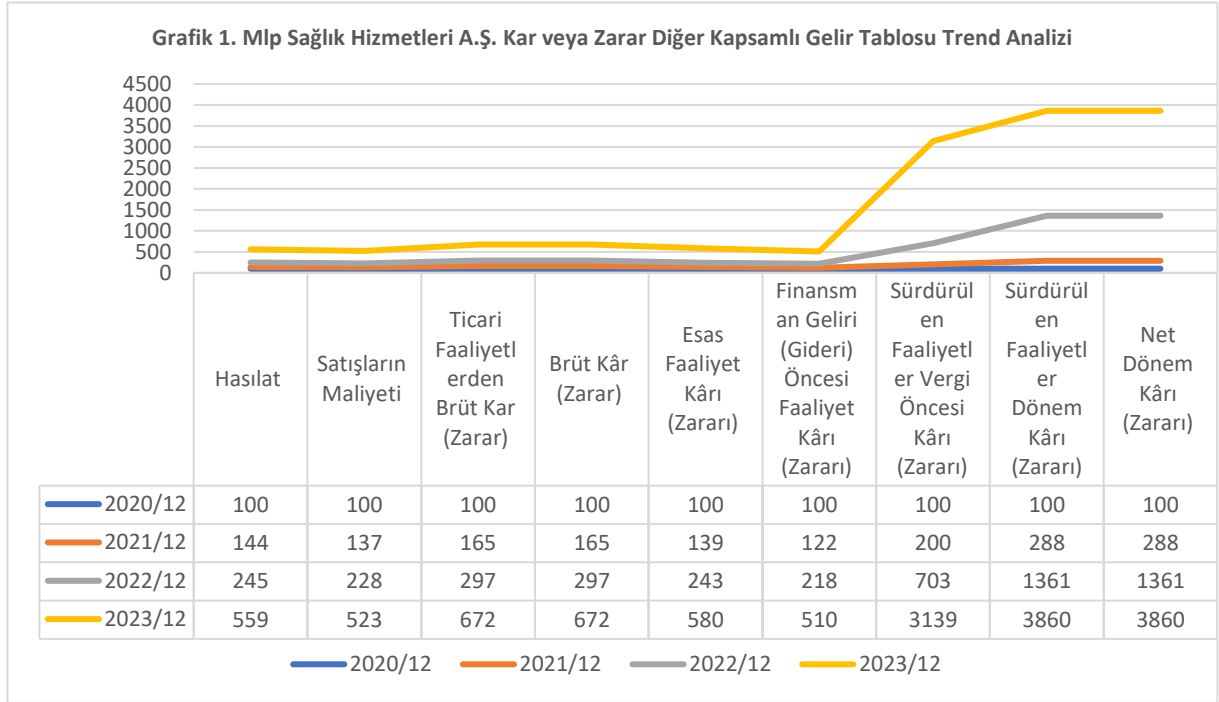
1	MPARK	MLP SAĞLIK HİZMETLERİ A.Ş.
2	ECILC	EİS ECZACIBAŞI İLAÇ SINAİ VE FİNANSAL YATIRIMLAR SANAYİ VE TİCARET A. Ş
3	DEVA	DEVA HOLDİNG A.Ş.
4	TRILC	TÜRK İLAÇ VE SERUM SANAYİ A.Ş.
5	SELEC	SELÇUK ECZA DEPOSU TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
6	LKMNH	LOKMAN HEKİM ENGÜRÜSAĞ SAĞLIK TURİZM EĞİTİM HİZMETLERİ VE İNŞAAT TAAHHÜT A.Ş.
7	SEYKM	SEYİTLER KİMYA SANAYİ A.Ş.
8	RTALB	RTA LABORATUVARLARI BİYOLOJİK ÜRÜNLER İLAÇ VE MAKİNE SANAYİ TİCARET A. Ş

Tablo 2. Mlp Sağlık Hizmetleri A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Sunum Para Birimi	TL	TL	TL	TL
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Hasılat	4.014.679.000	5.795.954.000	9.836.916.000	22.449.345.000
Satışların Maliyeti	-3.058.183.000	-4.216.994.000	-6.992.305.000	-16.018.962.000
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	956.496.000	1.578.960.000	2.844.611.000	6.430.383.000
Brüt Kâr (Zarar)	956.496.000	1.578.960.000	2.844.611.000	6.430.383.000
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	753.606.000	1.053.052.000	1.837.674.000	4.371.685.000
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	869.733.000	1.061.895.000	1.896.239.000	4.439.091.000
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	185.511.000	371.885.000	1.304.401.000	5.824.940.000
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	122.997.000	355.209.000	1.674.656.000	4.747.932.000
Net Dönem Kârı (Zararı)	122.997.000	355.209.000	1.674.656.000	4.747.932.000

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a1462cc5dd01465c9550782baa>

Tablo 2'de 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Mlp Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 1’de Mlp Sağlık Hizmetleri A.Ş.’nin 2020 yılı baz alınarak Trend analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre şirketin her yıl net karı artmaktadır. Ancak 2022 ve 2023 yılında meydana gelen artış diğer yıllara oranla daha yüksektir bu durum küresel yaşanan olaylar ve enflasyonun etkisinden kaynaklanabilmektedir.

EİS ECZACIBAŞI İLAÇ SINAI VE FİNANSAL YATIRIMLAR SANAYİ VE TİCARET

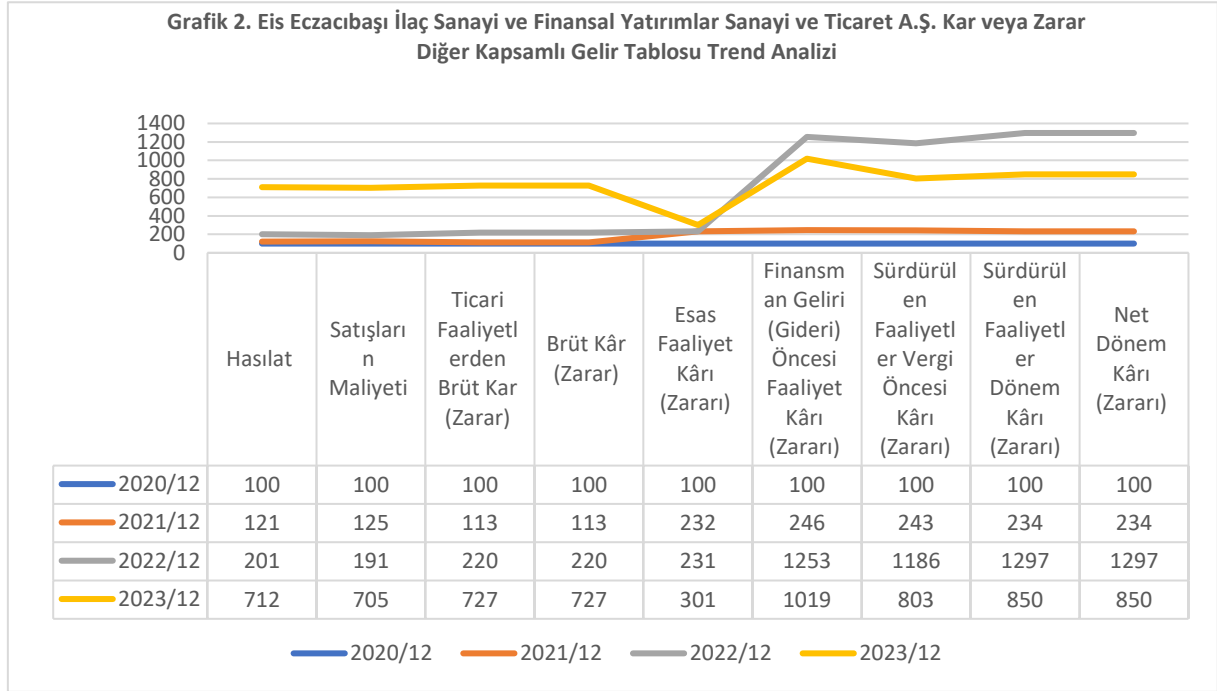
Tablo 3. Eis Eczacıbaşı İlaç Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Sunum Para Birimi	TL	TL	TL	TL
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Hasılat	909.132.000	1.103.515.000	1.830.613.000	6.479.496.000
Satışların Maliyeti	-608.463.000	-762.136.000	-1.166.604.000	-4.291.709.000
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	300.669.000	341.379.000	664.009.000	2.187.787.000
Brüt Kâr (Zarar)	300.669.000	341.379.000	664.009.000	2.187.787.000
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	297.205.000	691.053.000	687.080.000	894.759.000
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	379.319.000	933.495.000	4.754.656.000	3.865.575.000
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	385.966.000	939.479.000	4.578.561.000	3.102.125.000
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	322.114.000	755.072.000	4.178.076.000	2.739.911.000
Net Dönem Kârı (Zararı)	322.114.000	755.072.000	4.178.076.000	2.739.911.000

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a1415f4d99014160034b683108>

Tablo 3'te 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Eis Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 2'de Eis Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda görüldüğü üzere Hasılat, Brüt Kar, Esas Faaliyet Karı ve Net Dönem Karı her yıl artış göstermektedir. Ancak 2023 yılında net dönem karı azalmıştır. Bu durum şirketin yükselen ivmesinde bir azalma olduğunu göstermektedir.

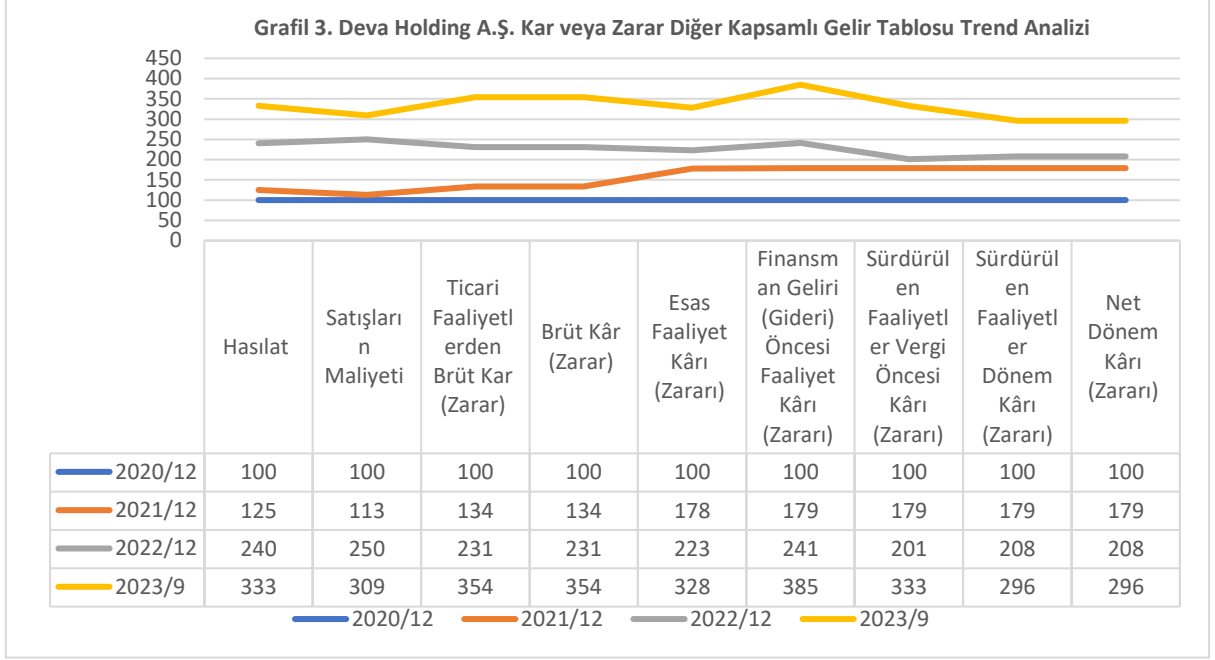
Tablo 4. Deva Holding A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12 (TL)	2021/12 (TL)	2022/12 (TL)	2023/09 (TL)
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Hasılat	1.863.328.501	2.330.367.791	4.477.917.313	6.216.840.315
Satışların Maliyeti	-852.464.567	-971.238.808	-2.134.079.546	-2.637.677.973
Ticari Faali. Brüt Kar (Zarar)	1.010.863.934	1.359.128.983	2.343.837.767	3.579.162.342
Brüt Kâr (Zarar)	1.010.863.934	1.359.128.983	2.343.837.767	3.579.162.342
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	756.522.986	1.353.282.819	1.690.685.072	2.483.707.050
Finansman Gel (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	762.254.545	1.370.949.761	1.838.939.482	2.937.699.383
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	646.539.535	1.158.328.215	1.299.551.031	2.159.310.905
Sürdürülen F. Dön. Kâr (Zararı)	651.448.684	1.170.087.476	1.360.224.221	1.931.894.115
Net Dönem Kârı (Zararı)	651.448.684	1.170.087.476	1.360.224.221	1.931.894.115

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a140f2ed710141116ab1d60241>

Tablo 4’te 2020,2021,2022 12 aylık ve 2023 yılında yayınlanan 9 aylık Deva Holding A.Ş.’nin Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 3’te Deva Holding A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak incelenmiştir. Pandemiden sonra şirket olumlu yönde etkilenmiş ve tüm kalemlerde artış meydana gelmiştir. Meydana gelen savaş ve küresel sorunlar şirketin finansal tablolarında bir düşüşe sebep olmamıştır.

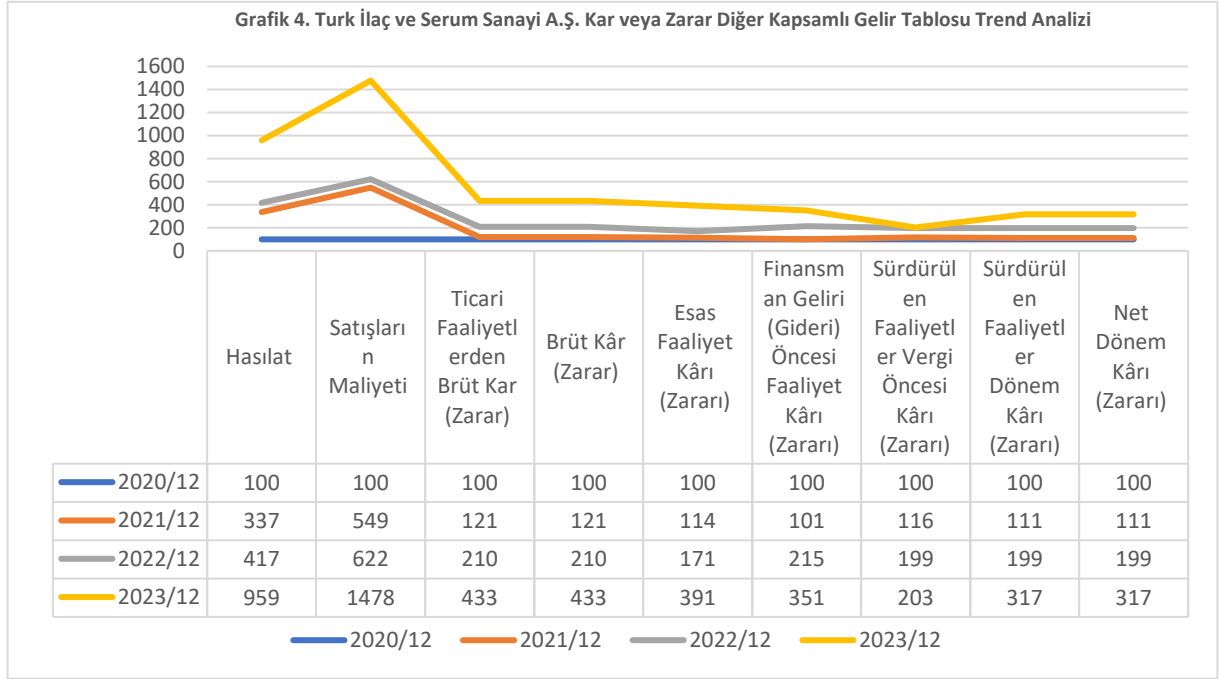
TURK İLAÇ VE SERUM SANAYİ A.Ş.

Tablo 5. Türk İlaç ve Serum Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu(Sunum Para Birimi TL)

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan
Hasılat	199.500.419	672.604.887	833.438.172	1.913.261.406
Satışların Maliyeti	-100.409.057	-552.239.046	-625.337.922	-1.484.124.608
Ticari Faaliyet. Brüt Kar (Zarar)	99.091.362	120.365.841	208.100.250	429.136.798
Brüt Kâr (Zarar)	99.091.362	120.365.841	208.100.250	429.136.798
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	65.990.824	75.835.705	113.420.691	258.624.127
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	73.630.234	74.768.356	158.488.295	258.508.154
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	40.260.706	46.855.638	80.299.010	82.120.170
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	33.330.009	37.136.703	66.376.611	105.716.127
Net Dönem Kârı (Zararı)	33.330.009	37.136.703	66.376.611	105.716.127

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/8acae2c575a1b5b601773ec6c0030b66>.

Tablo 5'te 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Türk İlaç ve Serum Sanayi A.Ş.'nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 4'te Türk İlaç ve Serum Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak hesaplanmıştır. Tüm kalemler artış gösterirken Satışların Maliyeti kalemi diğerlerine göre daha fazla bir artış göstermektedir. Yıllara göre Hasılat kalemindeki artış diğer artışlara göre daha yüksek bir ivme halinde artmıştır.

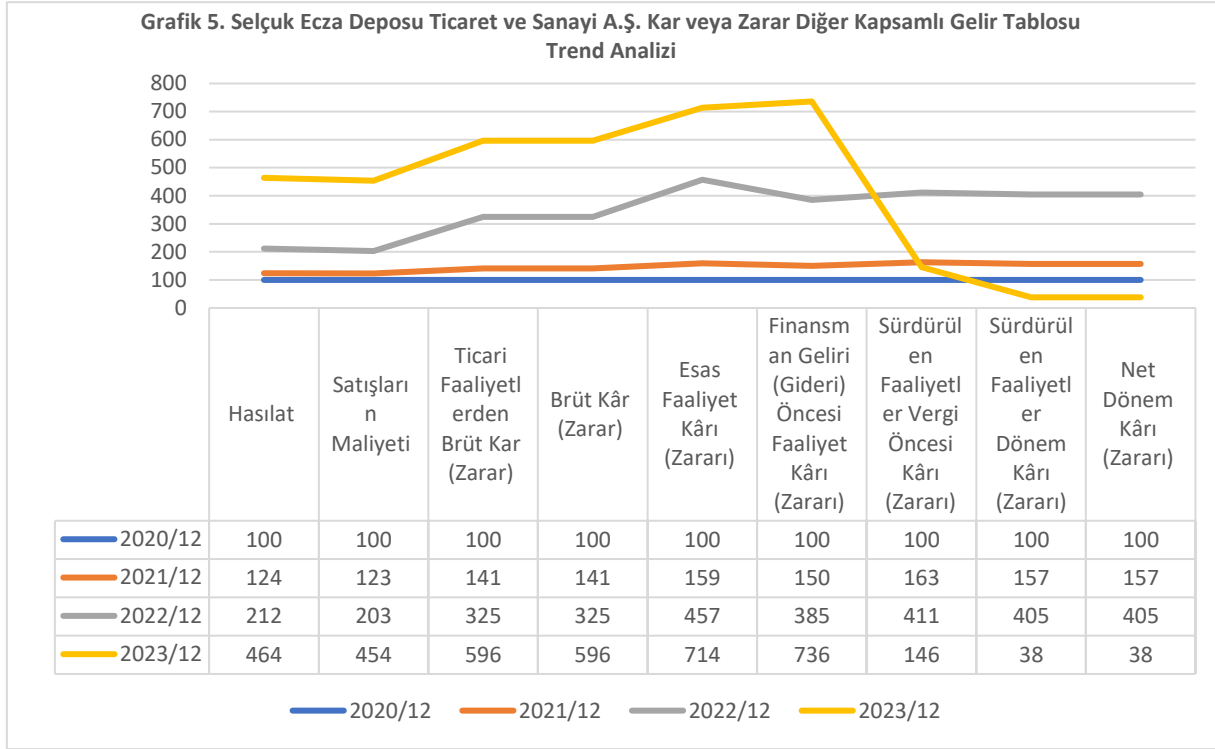
SELÇUK ECZA DEPOSU TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Tablo 6. Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (Sunum Para Birimi TL)

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Sunum Para Birimi	TL	TL	TL	TL
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Hasılat	21.027.099.075	26.214.644.330	44.712.209.723	97.719.059.416
Satışların Maliyeti	-19.490.961.819	-24.043.363.743	-39.704.797.969	-88.555.125.018
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	1.536.137.256	2.171.280.587	5.007.411.754	9.163.934.398
Brüt Kâr (Zarar)	1.536.137.256	2.171.280.587	5.007.411.754	9.163.934.398
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	651.759.513	1.041.800.971	2.981.366.597	4.657.094.254
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	826.439.405	1.245.477.591	3.187.589.411	6.084.230.305
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	754.715.671	1.231.725.184	3.104.857.659	1.106.324.625
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	586.798.396	922.717.606	2.381.380.426	223.223.700
Net Dönem Kârı (Zararı)	586.798.396	922.717.606	2.381.380.426	223.223.700

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a2416e697d01416ec00e101dce>

Tablo 6’da 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.’nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 5’te Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak hesaplanmıştır. Hasılat, Brüt Kar ve Esas Faaliyet Karı artış gösterirken Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı ve Net Dönem Karı 2023 yılında beklentinin altında kaldığı tespit edilmiştir.

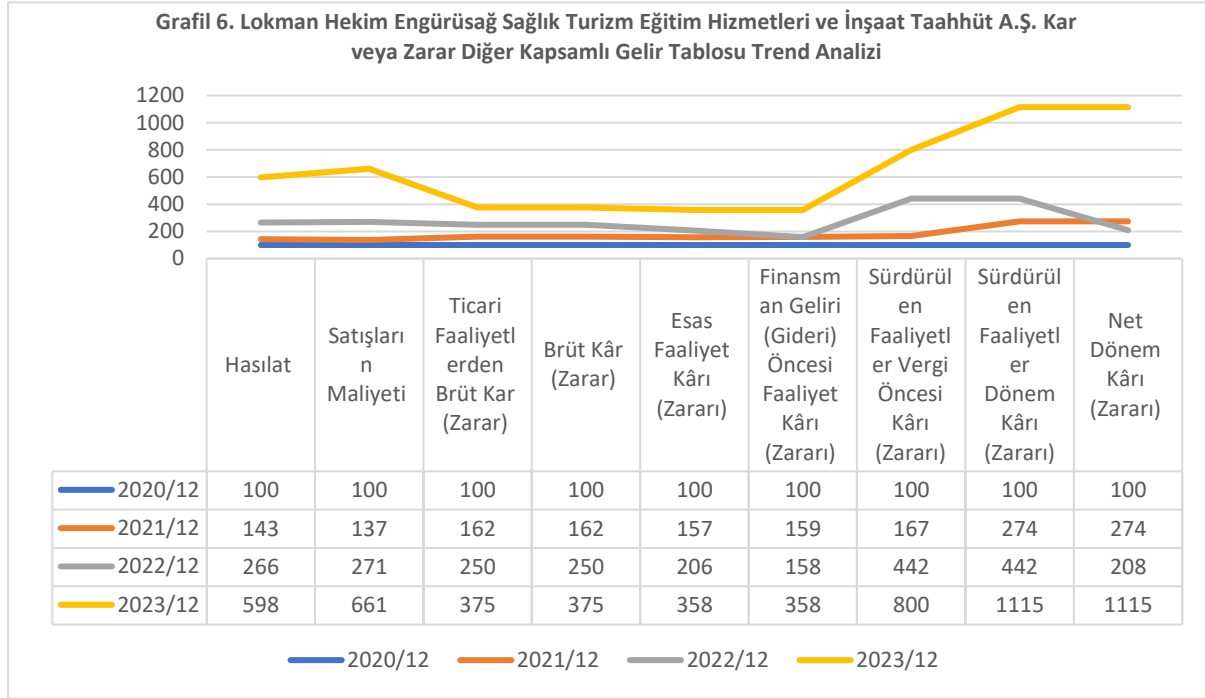
LOKMAN HEKİM ENGÜRÜSAĞ SAĞLIK TURİZM EĞİTİM HİZMETLERİ VE İNŞAAT TAAHHÜT A.Ş

Tablo 7. Lokman Hekim Engürüsağ Sağlık Turizm Eğitim Hizmetleri ve İnşaat Taahhüt A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (Sunum Para Birimi TL)

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Hasılat	316.730.031	453.454.826	845.061.628	1.895.545.623
Satışların Maliyeti	-246.450.141	- 339.129.424	-668.771.214	-1.631.420.496
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	70.279.890	114.325.402	176.290.414	264.125.127
Brüt Kâr (Zarar)	70.279.890	114.325.402	176.290.414	264.125.127
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	49.575.006	77.897.950	102.371.174	177.496.471
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	49.891.857	79.653.317	102.919.183	178.629.318
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	36.443.574	61.097.911	57.666.269	291.732.913
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	29.789.179	81.837.385	131.738.021	332.189.095
Net Dönem Kârı (Zararı)	586.798.396	922.717.606	2.381.380.426	223.223.700

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a24158e42401415f1d4417412e>

Tablo 7’de 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Lokman Hekim Engürüsağ Sağlık Turizm Eğitim Hizmetleri ve İnşaat Taahhüt A.Ş.’nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 6’da Lokman Hekim Engürüsağ Sağlık Turizm Eğitim Hizmetleri ve İnşaat Taahhüt A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilere göre 2022 yılında dünyada meydana gelen krizlerinde etkisiyle Net Dönem Karı 2021 yılına göre düşük gelmişken şirket 2023 yılında diğer dönemlere göre yüksek bir kar elde etmiştir.

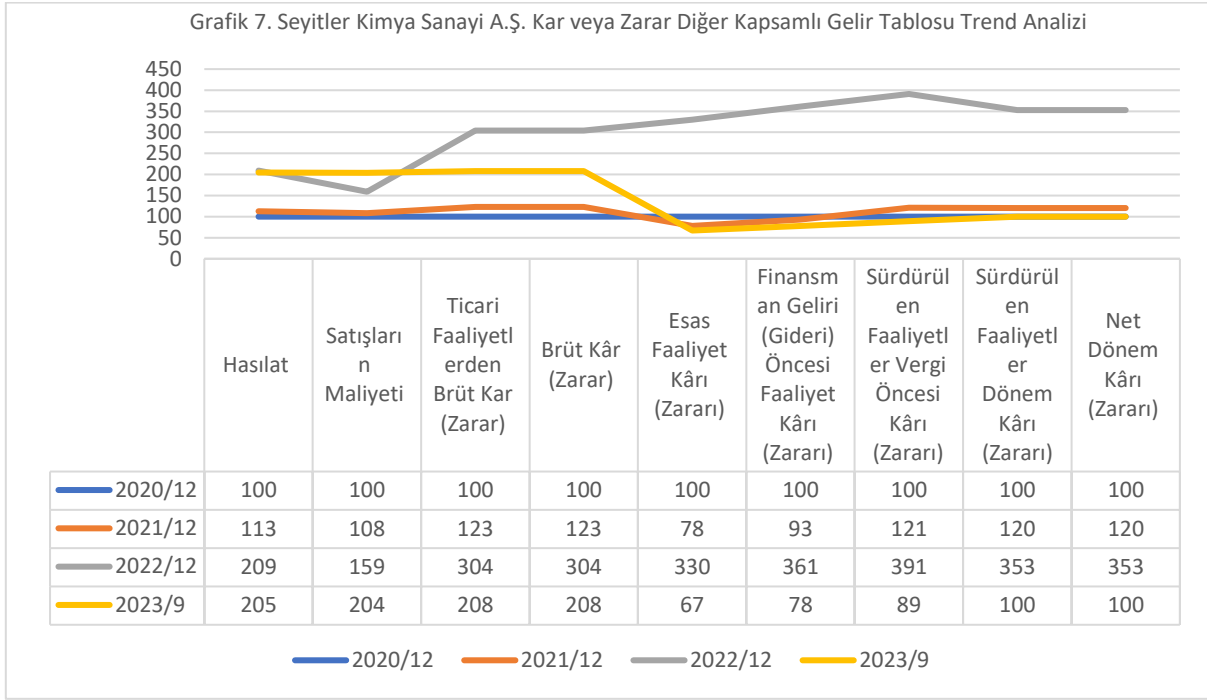
SEYİTLER KİMYA SANAYİ A.Ş

Tablo 8. Seyitler Kimya Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (Sunum Para Birimi TL)

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan
Hasılat	52.900.792	60.194.381	110.996.712	108.778.239
Satışların Maliyeti	-34.718.459	-37.735.865	-55.543.062	-70.902.371
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	18.182.333	22.458.516	55.453.650	37.875.868
Brüt Kâr (Zarar)	18.182.333	22.458.516	55.453.650	37.875.868
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	8.274.502	6.510.318	27.319.239	5.621.785
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	20.017.659	18.658.194	72.415.023	15.810.034
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kârı (Zararı)	20.252.663	24.532.532	79.348.395	18.179.512
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Kârı (Zararı)	20.196.676	24.338.154	71.434.759	20.258.550
Net Dönem Kârı (Zararı)	20.196.676	24.338.154	71.434.759	20.258.550

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/sirket-finansal-bilgileri/402821824da3aa97014f16c428d14bcf>

Tablo 8’de 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayınlanan Seyitler Kimya Sanayi A.Ş.’nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir

Grafik 7’de Seyitler Kimya Sanayi A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak yapılmıştır. Grafığe bakıldığında 2021 yılında Esas Faaliyet Kârı ve Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı) hariç tüm kalemlerde artış meydana gelmiştir. 2022 yılında şirket güzel bir ivme yakalamış ve tüm kalemlerde büyük bir yükseliş görmüştür. Ancak 2023 yılında bu yükselişi devam ettirememiştir.

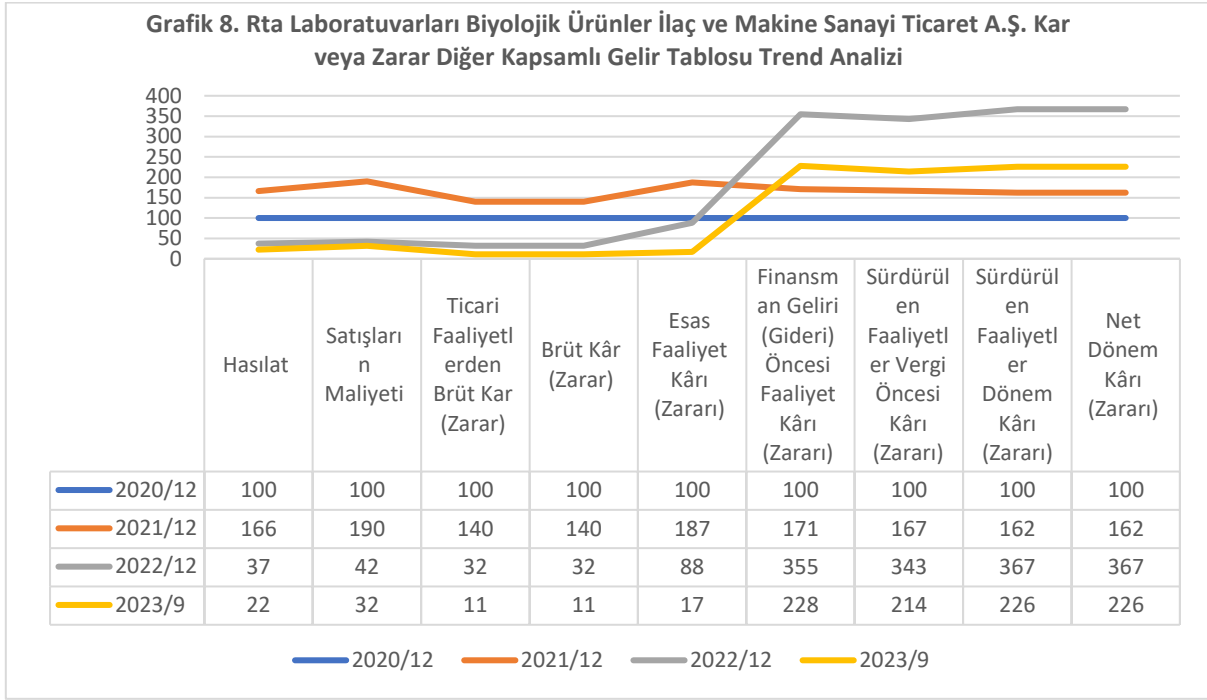
RTA LABORATUVARLARI BİYOLOJİK ÜRÜNLER İLAÇ VE MAKİNE SANAYİ TİCARET A.Ş.

Tablo 9. Rta Laboratuvarları Biyolojik Ürünler İlaç ve Makine Sanayi Ticaret A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (Sunum Para Birimi TL)

Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	2020/12	2021/12	2022/12	2023/12
Finansal Tablo Niteliği	Konsolide	Konsolide	Konsolide	Kons. Olmayan
Hasılat	230.441.888	384.341.641	86.025.988	51.473.704
Satışların Maliyeti	-119.539.151	-228.211.294	-50.374.366	-39.215.160
Ticari Faaliyetlerden B Kar (Zarar)	110.902.737	156.130.347	35.651.622	12.258.544
Brüt Kâr (Zarar)	110.902.737	156.130.347	35.651.622	12.258.544
Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	49.323.222	92.659.782	43.438.413	8.728.077
Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	89.266.628	153.302.794	317.619.880	203.650.727
Sürdürülen F.ler Vergi Ö K(Zararı)	87.988.991	147.359.697	302.476.928	189.117.266
Sürdürülen Faaliyetler D Kâ (Zararı)	78.398.129	127.300.637	287.938.191	177.943.057
Net Dönem Kârı (Zararı)	78.398.129	127.300.637	287.938.191	177.943.057

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a2486ec9ba0148c19eb7eb1933>

Tablo 9’da 2020,2021,2022 ve 2023 yılında yayımlanan Rta Laboratuvarları Biyolojik Ürünler İlaç ve Makine Sanayi Ticaret A.Ş.’nin 12 aylık Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu verisi verilmiştir.

Grafik 8’de Rta Laboratuvarları Biyolojik Ürünler İlaç ve Makine Sanayi Ticaret A.Ş. Kar veya Zarar Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Trend Analizi 2020 yılı baz alınarak yapılmıştır. 2021 yılında pandemi sonrası tüm kalemlerde artış meydana gelmiştir. 2022 yılında Hasılat, Satışların Maliyeti ve Brüt Kar düşerken, Net Dönem Karı artmıştır. 2023 yılında ise diğer yıllara göre yine yüksek iken 2022 yılına göre beklentiyi karşılayamamıştır.

Sonuç

2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 tüm dünyada etkin bir salgın hareketi ortaya çıkmış ve küresel anlamda ülkeleri etkisi altına almıştır. Salgının olumsuz etkilerini azaltmak ve sürecin iyi yönetilebilmesi adına birtakım tedbirler alınmıştır. Bu kapsamda dezenfektan ve maske kullanımı, koruyucu sağlık ekipmanlarının toplu ortamlarda kullanılmaya başlanması, izolasyonun sağlanabilmesi ve hastalığın teşhisi amacıyla çeşitli mobil uygulamaların geliştirilmesi, aşı üretimi ve soğuk zincir lojistik hizmeti gibi birçok sağlık hizmetine ihtiyaç duyulmuştur. Küresel çapta bir sorun teşkil etmesine rağmen sağlık şirketlerinin finansal durumları incelendiğinde Covid-19 salgını sonrası şirketlerin mali tablolarının olumlu etkilendiği görülmektedir. Ancak bu olumlu hava uzun sürmemiştir. Ortaya çıkan Rusya-Ukrayna savaşı lojistik, hammadde, tahıl, değerli madenler, enerji ve petrol açısından tüm dünyada olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Bu gelişmelerden dolayı çoğu sektörde olduğu gibi sağlık sektörünün ekonomik faaliyetlerinde dalgalanmalar görülmüştür. Yaşanan gelişmelerin yanı sıra İsrail-Filistin çatışmalarının şiddetlendiği ve bölgede yaşanan gerginlikleri tüm dünyaya yansıdığı görülmektedir. Savaş ortamından kaynaklı insani şartların olmayışı, gerekli yardımların ulaştırılamaması, uluslararası anlamda yapılan anlaşmaların iptal edilmesi, bölge ve çevresindeki tedarik zinciri ve lojistik faaliyetlerin kısıtlanması gibi durumlar gerilimin tırmanmasına ve sektörel anlamda dalgalanmaların yaşanmasına sebep olmuştur. Küresel çapta meydana gelen bu sorunlar ülkemizi finansal açıdan negatif yönde etkilemiştir. 2022 ve 2023 yılı yıllık enflasyonun artışı da sağlık sektöründe yer alan şirketleri olumsuz yönde etkilemiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde Covid-19’un sağlık sektöründe bulunan şirketleri finansal açıdan olumlu etkilerken, diğer yandan Rusya-Ukrayna savaşı, İsrail-Filistin çatışması ve yüksek enflasyon şirketlerde olumsuz yönde etkiler oluşturmuştur.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı

Yazar katkı oranı eşit şekildedir.

Finansman

Finansman kullanılmamıştır.

Kaynaklar

- Altın, O. (2023). Arap-İsrail anlaşmazlığının AB'nin Akdeniz politikaları üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (50), 20-33.
- Antohti, V. M., Ionescu, R. V., Zlati, M. L., & Mirica, C. (2022). Approaches related to the effects of COVID-19 pandemics on financing of the healthcare system in Romania. *Frontiers in Public Health*, 10, 940021.
- Bostan, F., & Karadağ, M. (2023). Covid-19 pandemi krizinin türkiye ekonomisi üzerine sektörel etkileri: BIST sektör endeksleri örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 497-512.
- Demirel, S. (2024). İsrail-Hamas savaşının Orta Doğu borsalarına etkisinin olay çalışması metodolojisi ile incelenmesi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 12(1), 116-131.
- Doğru, E. (2023). Rusya-Ukrayna savaşının gıda fiyatları ile finansal piyasalar arasındaki bağlantılılık üzerine etkisi. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 63-83.
- Ersoy, H., & Ersoy, S. (2022). Covid-19 pandemisinin sağlık sektörüne etkileri ve yeni trendler. *MAS Journal of Applied Sciences*, 7(4), 827-837.
- Güneysu, Y. (2022). Rusya-Ukrayna savaşının BIST gıda, içecek endeksi üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 361-372.
- Karpuz, E., & Koç, Y. D. (2022). Covid-19 Pandemisinin finansal piyasalar üzerindeki etkisi: Borsa İstanbul örneği. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 7(14), 77-89.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Bist Şirketleri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Mlp Sağlık Hizmetleri A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a1462cc5dd01465c9550782baa> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Eis Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a1415f4d99014160034b683108> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Deva Holding A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a140f2ed710141116ab1d60241> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Turk İlaç ve Serum Sanayi A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/8acae2c575a1b5b601773ec6c0030b66> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a2416e697d01416ec00e101dce> adresinden alındı.
- Kamu Aydınlatma Platformu, Lokman Hekim Engürüsağ Sağlık Turizm Eğitim Hizmetleri ve İnşaat Taahhüt A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a24158e42401415f1d4417412e> adresinden alındı.

- Kamu Aydınlatma Platformu, Seyitler Kimya Sanayi A.Ş. Şirket Finansal Bilgileri, 30.02.2024 tarihinde <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/402821824da3aa97014f16c428d14bcf> adresinden alındı.
- Kılıç, Y. (2020). Borsa İstanbul'da COVID-19 (koronavirüs) etkisi. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 5(1), 66-77.
- ÖZTÜRK, Ş. (2023). Rusya-Ukrayna savaşı üzerinden uluslararası sisteme dair bir değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32 (Dicle Üniversitesi'nin 50. Yılına Özel 50 Makale)), 449-462.
- Sancak, S., & Şenol, A. (2023). Covid-19 ve Rusya-Ukrayna savaşının sağlık sektörüne finansal etkilerinin analizi: Bist şirketleri örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32(1), 107-120.
- Solmaz, M. (2022). 2002'den Covid-19 Pandemisine, Rus-Ukrayna savaşına Türkiye ekonomisinde enflasyon. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 6(2), 385-402.
- Şahin, T., Gümüş, H., & Gençoğlu, C. (2021). Analysis of tweets related with physical activity during COVID-19 outbreak. *Journal of Basic and Clinical Health Sciences*, 5(1), 42-48.
- Şenol, A., Sancak, S., & Akkuş, H. (2023). COVID-19 pandemi sürecinin sağlık işletmelerine sektörel etkilerinin finansal analizi: Türkiye ilaç sektörü örneği. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 717-734.
- Tekin, A. (2021). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve ekonomik sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 330-355.
- Yayla, F., & Özer, G. (2022). Covid-19 salgınının BIST100 endeksinde yer alan şirketler üzerine etkisi: Veri zarflama analizi uygulaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 15-29.